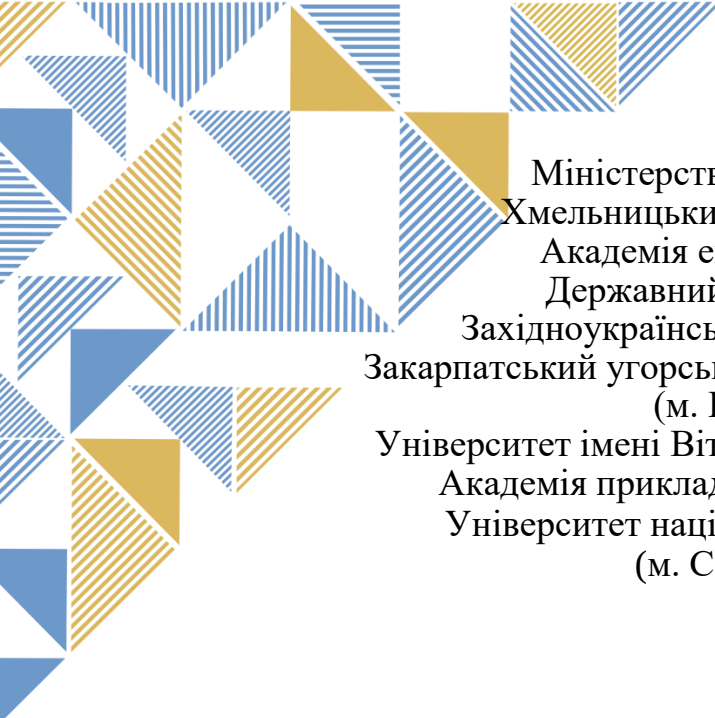

Міністерство освіти і науки України
Хмельницький національний університет
Академія економічних наук України
Державний податковий університет
Західноукраїнський національний університет
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II
(м. Берегово, Україна)
Університет імені Вітаутаса Великого (м. Каунас, Литва)
Академія прикладних наук (м. Познань, Польща)
Університет національної та світової економіки,
(м. Софія, Болгарія)

МАТЕРІАЛИ

ХІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
*«СТРАТЕГІЇ, МОДЕЛІ ТА ТЕХНОЛОГІЇ
УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ»*

SMTESM-2024

6 грудня 2024 року
Хмельницький національний університет
м. Хмельницький

Стратегії, моделі та технології управління економічними системами : матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції (6 грудня 2024 р., м. Хмельницький). Хмельницький: Хмельницький національний університет, 2024. 334 с.

Видання містить матеріали доповідей учасників XI Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегії, моделі та технології управління економічними системами», що відбулася 6 грудня 2024 р. у м. Хмельницькому національному університеті у дистанційному форматі на платформі ZOOM. Із надісланих матеріалів редакційним комітетом конференції до друку рекомендовано 76 тез доповідей від авторів із 21 установи, організації, компанії та закладу вищої освіти України та зарубіжжя. Набір здійснено з готових оригіналів-макетів, які були надані авторами доповідей в електронному вигляді. Відповідальність за зміст окремих публікацій, їх орфографію та якість рисунків несуть автори тез.

Редакційний комітет конференції:

Відповідальний редактор: Хрущ Ніла Анатоліївна – завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Хмельницького національного університету, доктор економічних наук, професор.

Члени редакційного комітету:

Квасницька Райса Степанівна – професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Хмельницького національного університету, доктор економічних наук, професор;

Григорук Павло Михайлович, завідувач кафедри економіки, аналітики, моделювання та інформаційних технологій в бізнесі Хмельницького національного університету, доктор економічних наук, професор.

Технічні секретарі редакційного комітету:

Гордєєва Тетяна Анатоліївна – старший викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Хмельницького національного університету.

Вальков Олександр Броніславович – старший викладач кафедри економіки, аналітики, моделювання та інформаційних технологій в бізнесі Хмельницького національного університету.

Зміст

Скоробогата Л.В., Міщук М.Ю.

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА ПРИВАНОГО
ПІДПРИЄМНИЦТВА: КАТЕГОРІЇ, ІНСТРУМЕНТИ ТА КОНЦЕПЦІЇ ПОБУДОВИ
СИСТЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ..... 232

Фурса Т.П.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ФІНАНСОВОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ 236

Хрущ Н. А.

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ ЯК СКЛАДОВА
SMART-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ 240

Шаповалова І. В., Чудновська О.В., Маслов О.О.

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЦИФРОВИХ ПЛАТФОРМ У ВЗАЄМОДІЇ
З КЛІЄНТАМИ 243

Секція 7.....247

Буділовська В. В.

ЗЕМЕЛЬНЕ ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ
ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ 248

Єгорова О.М.

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ В УМОВАХ ВІЙНИ..... 250

Манталюк О.В.

ЕФЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ 253

Пухальський В.В.

СУТЬ, ВИМОГИ ТА КРИТЕРІЇ ВИСОКОГО РІВНЯ ДОБРОВІЛЬНОГО ДОТРИМАННЯ
ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПЛАТНИКАМИ ПОДАТКІВ..... 257

Сидор І. П.

ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ ФУНКЦІЙ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ..... 260

Форкун І.В., Руденко В.С.

МОДЕЛЬ «ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАД НАШОЇ МРІЇ»..... 266

Шостак Т.С.

МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ
КРАЇН ДЛЯ УКРАЇНИ 271

Секція 8.....277

Dykha M. Dykha V. Konieczny G.,..... 278

FOREIGN ECONOMIC COOPERATION OF UKRAINE AND POLAND: STATUS AND
PROSPECTS 278

Таким чином, запроваджується ризикоорієнтований підхід до податкового контролю, яким передбачається мінімальний рівень податкового контролю для платників з високим рівнем дотримання податкового законодавства та спрямування роботи податкового органу на платників податків з підвищеним ризиком порушення податкового законодавства.

Передбачено щоквартальне формування ДПС Переліку платників податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства та його оприлюднення на вебпорталі ДПС.

Література

1. Національна стратегія доходів на 2024-2023 роки : <https://mof.gov.ua/storage/files/National%20Revenue%20Strategy.pdf>.
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей податкового адміністрування під час воєнного стану для платників податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства : Закон України від 18.06. 2024 р. № 3813-IX: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3813-20#Text> (дата звернення 30.11.2024 р.).

Сидор І. П.,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет

ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ ФУНКЦІЙ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ

Сутність публічних фінансів проявляється через їх призначення, тобто здатність відображати глибинні зв'язки фінансів в частині їх публічності та визначати їх роль у суспільстві. Сутність і функції публічних фінансів перебувають у постійному динамічному русі, вони змінюються і розвиваються подібно до законів економіки, соціуму та цивілізації. Поняття «функція» розглядається як «зовнішній прояв властивостей якого-небудь об'єкта в даній

системі відносин» [1]. Функції публічних фінансів є основними аспектами економічної діяльності держави, що сприяють стабільному розвитку країни та забезпеченню її соціально-економічних потреб. Кожна з функцій публічних фінансів має своє призначення в контексті ефективного управління економікою та забезпечення добробуту громадян. М. Гончаренко зазначає, що публічні фінанси виконують «три основні функції: розподільчу, контрольну та соціальну» [2]. За своїм змістом визначені автором функції більше імпонують терміну «фінанси», адже їх сутнісна характеристика охоплює увесь спектр фінансових відносин в частині діяльності усіх економічних суб'єктів.

Н. Мелян під функціями публічних фінансів пропонує розуміти їх базове призначення, адже у функціях відображено «основні внутрішні властивості фінансів, які виявляються в процесі практичної діяльності» [3]. Автор виділяє чотири функції публічних фінансів: «розподільну, контрольну, регулюючу і стимулюючу» [3]. Окрім зазначених функцій науковцями виділено ще такі, як: ресурсозабезпечувальна, перерозподільна, контрольно-наглядова, стабілізаційна, організаційна.

Відмінними від класичних функцій публічних фінансів, визначених у пострадянський період, вирізняються погляди представників фінансової думки Заходу, зокрема Р. Масгрейва, який наділив публічні фінанси такими функціями як: алокаційна, дистрибутивна та стабілізаційна. До вітчизняних науковців, які підтримують таку позицію, слід віднести І. Гнидюк та М. Складанюк [4]. Близькими за змістом є функції публічних фінансів, визначені В. Андрущенком [5], Т. Кізімою [6], А. Дерлицею [7], а саме: розподільно-алокаційна, дистриб'ютивно-трансфертна та стабілізаційно-регламентуюча. А також І. Жеребило, яка виділяє: «алокаційну, дистрибутивну (перерозподільчу), регулятивно-стабілізаційну і контрольну функції» [8]. Розглянемо змістове наповнення цих функцій:

– *розподільно-алокаційна функція публічних фінансів* вказує на їх участь у процесах розподілу і перерозподілу частини вартості ВВП, адже поняття «алокація» у перекладі з англ. мови означає «розподіл, розміщення фінансових ресурсів і інвестицій»; «розміщення обмежених факторів виробництва між окремими його галузями, а також пристосування структури вироблених благ до структури потреб; ефективність, що вимірюється обсягом ВВП» [9]. Зміст розподільно-алокаційної функції полягає у забезпеченні публічної влади необхідним обсягом фінансових ресурсів для виконання нею владних повноважень та забезпечення суспільного добробуту громадян країни. За допомогою інструментів державного регулювання економіки (адміністративно-правових, фінансово-економічних, організаційно-інформаційних) органи публічної влади, шляхом використання чинних норм права, підтримують пропорції розподілу між окремими суб'єктами економіки, галузями та регіонами. Публічна влада через використання владних інституцій безпосередньо впливає на процеси первинного розподілу та формування первинних доходів, які виступають джерелом наповнення дохідної частини публічних фондів державного і місцевого рівнів. Алокація характеризується компліментарністю до перерозподілу як вторинної стадії розподілу фінансових ресурсів. Вона передбачає фінансове забезпечення надання публічних послуг споживачам органами публічної влади в умовах формування ефективної сервісної клієнтоорієнтованої держави;

– *дистриб'ютивно-трансфертна функція публічних фінансів* яскраво проявляється у процесах вторинного розподілу доходів у суспільстві і має на меті усунення диспропорцій ринкової економіки та механізмів її дії. Обидві складові цієї функції: дистриб'ютивна і трансфертна вказують на трансфер довіри до публічної влади у питаннях соціального захисту громадян, підтримки соціально вразливих верств населення (малозабезпечених категорій громадян, ВПО, громадян, які знаходяться у складних життєвих обставинах), надання житлових

субсидій, встановлення соціальних гарантій для населення, регулювання соціально-економічного розвитку регіонів та територій та ін. у момент виборчого процесу. Держава, через систему оподаткування та соціальних виплат, таких як пенсії, субсидії, матеріальну допомогу, має можливість зменшити соціальну нерівність, забезпечити рівний доступ до соціальних благ і послуг для всіх громадян, незалежно від рівня їх доходів;

– *регулятивно-стабілізаційна функція публічних фінансів* базується на активному використанні публічною владою економічних та адміністративних важелів впливу на забезпечення персоніфікованих та деперсоніфікованих послуг, які передбачають задоволення суспільних та державотворчих інтересів на кшталт захисту національних інтересів, громадського порядку, виконання загальнодержавних функцій, дотримання прав людини, охорони навколишнього природного середовища, а також сприяння зайнятості населення, регулювання рівня інфляції, стабілізація економіки країни. Відмітимо, що дана функція, на відміну від попередніх, не може бути делегована на виконання органам публічної влади нижчого рівня. Стабілізуюча роль публічних фінансів проявляється у підтримці економічної рівноваги. В умовах економічних криз, рецесій публічні фінанси можуть бути використані для коригування економічних циклів через програми стимулювання попиту або інвестиції у розвиток ключових секторів економіки, що дозволить мінімізувати наслідки економічних коливань для населення та корпоративного бізнесу.

У зв'язку зі стрімкими змінами у розвитку публічних фінансів, розширення меж їх функціонування, глобальну фінансизацію економіки, урізноманітнення дієвих важелів і інструментів втручання держави у розподільні процеси, на нашу думку, доцільно до переліку функцій публічних фінансів додати публічно-правову та інформаційно-транспарентну функції, які змістовно доповнять сутність даної категорії.

– *публічно-правова функція публічних фінансів* вказує на публічність, прозорість, владність системи фінансових відносин, а також їх правовий характер. Вона надає публічним фінансами риси імперативності у виконанні владних функцій і повноважень, законності, адже регламентується нормами права та, водночас, самостійності, зважаючи на те, що органи публічної влади державного і місцевого рівнів є самостійними у прийнятті управлінських рішень. До спектру дій даної функції публічних фінансів відносимо публічне управління та адміністрування зважаючи на те, що вони відображають можливість ефективного розпорядження фінансовими ресурсами держави, регіонів та громад, а також передбачають вибір найбільш вдалих способів їх здійснення з урахування пріоритетних цілей і завдань державної політики безпекового, сталого соціально-економічного розвитку країни. Публічно-правова функція передбачає вжиття заходів щодо запобігання фінансовим зловживанням та корупції [10]. Система адміністрування включає в себе моніторинг державних витрат, аудит бюджетів різних рівнів, перевірку відповідності розподілу фінансових ресурсів та їх ефективне використання;

– *інформаційно-транспарентна (екаутингова) функція публічних фінансів* містить в собі дві складових: інформаційність і транспарентність. Базовим ресурсом сучасної економіки є інформація, здатна трансформувати традиційну систему господарських (фінансових) відносин у цифровий формат диджиталізації («digitalization» – цифровізація, оцифрування). Активне використання інформації та сучасних інформаційних технологій здатне мінімізувати негативний вплив новітніх викликів і загроз на економіку країни та полегшити ліквідацію їх руйнівних наслідків. Транспарентність передбачає інформаційну відкритість та прозорість публічних фінансів для громадян, метою якої є підвищення рівня їх фінансової (бюджетної) обізнаності, можливості участі громадськості у бюджетних слуханнях на різних етапах бюджетного процесу (особливо актуальним є дане питання на рівні територіальних громад).

Відкрита інформаційна підсистема у сфері фінансів має назву «фінансового екаутингу» [11]. Для публічної влади фінансовий екаутинг дозволяє забезпечити прозорість у використанні публічних коштів на державному та місцевому рівнях, передбачає проведення відкритої політики та має на меті скорочення вірогідності вчинення корупційних дій та фінансових зловживань. Відкритість державної фінансової політики сприятиме інвестиційній привабливості країни та формуванню довірчих відносин з іноземними партнерами та в середині неї. Прикладом активного застосування фінансового акаутингу сьогодні є відкриті інформаційні портали: «Бюджет для громадян», «Прозорий бюджет», Єдиний державний веб-портал використання публічних коштів «Spending» та інше. Інформаційна транспарентність публічних фінансів є запорукою і ключовим фактором ефективної та результативної діяльності публічної влади.

Література

1. Сучасний словник іншомовних слів / укл.: О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. Київ : Довіра, 2006. 789 с.
2. Гончаренко М. В. Теоретичні підходи до визначення сутності та функцій публічних фінансів. *Актуальні проблеми державного управління*. 2020. № 1 (57). С. 38-45.
3. Мелян Н. Ю. Поняття та сутність публічних фінансів. *Фінансове право*. 2017. № 2. С. 145-151.
4. Гнидюк І. В., Складанюк М. С. Проблеми та перспективи розвитку публічного сектору в умовах євроінтеграції. *Економіка і суспільство*. 2023. Випуск 49. С. 132-139.
5. Кізима Т. О., Савчук С. В. Державні фінанси в умовах демократії: Навч. посібник. Тернопіль: Воля, 2005. 200 с.
6. Андрущенко В. Л. Фінансова думка Заходу в ХХ столітті: теоретична концептуалізація і наукова проблематика державних фінансів: Монографія. Львів: Каменяр, 2000. 303 с.

7. Дерлиця А. Ю. Метод теорії суспільних фінансів та його альтернативи. *Проблеми економіки*. 2020. № 4. (46). С. 305-312.
8. Жеребило І. Публічні фінанси та їхня роль у забезпеченні соціальної сфери економіки країни: теоретичний аспект. *Вісник університету банківської справи*. 2019. « 1 (34). С. 98-107.
9. Словопедія: універсальний словник-енциклопедія. – URL: http://slovopedia.org.ua/29/53392/4952.html#google_vignette (дата звернення: 01.11.2024).
10. Сидор І. П. Фінансова політика держави: теоретичні аспекти та практична реалізація в Україні. *Світ фінансів*. 2009. № 4. С. 44-53.
11. Крисоватий А., Рязанова Н., Федосов В. Інформація – фінанси – екаунтинг. Монографія / за заг. ред. проф. В. Федосова. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 472 с.

Форкун І.В.,

*кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи,
страхування та фондового ринку*

Хмельницький національний університет

Руденко В.С.,

здобувач вищої освіти освітнього ступеня магістра,

Хмельницький національний університет

МОДЕЛЬ «ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАД НАШОЇ МРІЇ»

У межах реалізації процесу децентралізації в Україні відбувається поступове вдосконалення територіальної організації шляхом створення нових об'єднаних територіальних громад, нової системи влади, забезпечення розвитку соціальної інфраструктури в новоутворених громадах та підвищення рівня надання послуг. Згідно з «Дорожньою картою» та «Планом заходів з реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на 2024 – 2027 роки» [1] кінцевою метою процесу децентралізації регіонального розвитку має бути створення «територіальної громад нашої мрії»